

DS
567.85
46 854

ปัตตานีเป็นเกราะป้องกันคลื่นลมแรงไว้ หลักฐานทางโบราณคดีในบริเวณนี้พบอย่างหนาแน่น ส่วนมากเป็นเครื่องถ้วยจีนและเหรียญอาหรับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีชาวต่างชาติเข้ามาพักค้าขาย

จากการศึกษาเรื่องราวแห่งอดีตของปัตตานี เท่าที่เล่ามานี้ พอจะมองเห็นภาพรวมเกี่ยวกับโครงสร้างและประวัติศาสตร์ชุมชนในยุคแรก ๆ ได้นั่นคือ มีชุมชนเก่าแก่ในบริเวณแอ่งปัตตานี ซึ่งหมายถึงพื้นที่ในเขตที่ราบลุ่มใกล้กับแม่น้ำปัตตานี ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่บริเวณด้านเหนือของเทือกเขาหินปูนในเขตอำเภอเมืองยะลาลงมาทางชายฝั่งทะเลของจังหวัดปัตตานี อยู่สองบริเวณคือ แหล่งที่มีคูน้ำดินล้อมรอบ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านวัดและแหล่งโบราณคดีบ้านประแว อำเภอยะรัง ทั้งสองแหล่งนี้เป็นศูนย์การค้าในสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ กล่าวคือบ้านประแวมีกลุ่มชนเข้าตั้งหลักปักฐานประมาณศักราชวิชัยตอนปลาย ในขณะที่บ้านวัดมีอายุเก่ากว่า อาจจะอยู่ในสมัยทวารวดี บริเวณที่สองคือ รอบอ่าวปัตตานีและที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญ เป็นชุมชนรุ่นหลัง ที่มีกลุ่มชนอิสลามเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทั้งสองบริเวณมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกัน จนกลายมาเป็นเมืองปัตตานีที่เห็นอยู่นี้

โบราณคดีของปัตตานียังไม่จบง่าย ๆ หรอกครับ ยังมีอีกหลายแง่มุมที่จะต้องศึกษากันต่อไป ตราบใดที่หลักฐานยังค้นพบไม่หมด ก็จะมีเรื่องมาเล่าให้ฟังให้อยู่เรื่อย ๆ เท่าที่เล่าทั้งหมดนี้ได้จากหลักฐานทางโบราณคดีที่บ่งอะไรบางอย่าง แล้วก็ตีความตามวิธีการทางโบราณคดี แต่ที่แน่ ๆ ปัตตานีมีอดีตที่สำคัญและยาวนานทีเดียว

เอกสารอ้างอิง

เชมชาติ เทพไชย และคณะ

- 2528 รายงานการสำรวจขุดค้นทางด้านโบราณคดี บริเวณเมืองโบราณยะรังและใกล้เคียง,
โครงการโบราณคดีภาคใต้ กองโบราณคดี กรมศิลปากร จัดพิมพ์

ชูสิริ จามรมาน

- 2528 การวิจัยข้อมูลทางศิลปะโบราณคดี ณ เมืองโบราณยะรัง จังหวัดปัตตานี
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวัง
สนามจันทร์ นครปฐม

ศรีศักร วัลลิโภดม

- 2521 "ชุมชนโบราณในสี่จังหวัดภาคใต้" เมืองโบราณ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2

สว่าง เลิศฤทธิ์ และเควิด เจ. เวลซ์

- 2529 รายงานการสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านประแว ตำบลยะรัง อำเภอยะรัง
จังหวัดปัตตานี ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

สว่าง เลิศฤทธิ์

- 2529 "ข้อเสนอใหม่เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดี บริเวณเมืองเก่าะรัง ปัตตานี"
ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 7 ฉบับที่ 12 เดือนตุลาคม

อนันต์ วัฒนนิกร

- 2528 แลหลังเมืองตานี ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 วิทยาเขตปัตตานี จัดพิมพ์

Ayres, William S.

- 1985 Archaeology in Southern Thailand, Proceeding of the Early
 Southeast Asia Symposium, Silpakorn University: Nakornpathom

Teeuw, A. and D. K. Wyatt

- 1970 Hikayat Pattani, the story of Pattani, Bibliotheca Indonesica,
 Martinus Nijhoff: The Hague

Wales, H. G. Quaritch

- 1974 Langkasuka and Tambralinga: Some Archaeological Notes,
 Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society
 1976 Malay Peninsula in Hindu Times, London

Wheatly, Paul

- 1966 The Golden Khersonese, University of Malaya Press: Kuala
 Lumpur